

МАСЛАК М.В., ст. гр. ЕК-47м

Наук. кер.: Перерва П.Г., д.е.н., проф.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків

СУТНІСТЬ ВНУТРІФІРМОВОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена дослідженню значення і сутності трансфера технологій, особливо на рівні підприємства, як основного інструменту на шляху до реалізації інноваційної моделі розвитку економіки України.

Актуальність. За умов становлення ринкової інфраструктури, зокрема інноваційних структур, потенціал промислово-розвинених країн визначається суттєвим зростанням ролі науки і техніки у суспільному виробництві. На сьогодні саме інноваційний чинник визначає сучасну парадигму економічного розвитку і забезпечує економічну безпеку підприємства. Однією із перспективних форм науково-технічного розвитку є трансфер технологій, що дозволяє вирішити цілий комплекс нагальних економічних проблем, сприяє інноваційному розвитку національної економіки та сприяє її ефективній інтеграції в світовий економічний простір [3].

Мета дослідження. У сучасній ринковій економіці саме підприємствам належить ключова роль у вирішенні основних економічних проблем – налагодження економічно стабільного виробництва товарів та послуг, що потрібні суспільству. Економічні дослідження показують, що частина державних коштів, які використовуються для стимулювання досліджень та розробок у бізнесі, просто замінюють приватні кошти, проте існують важливі мережеві переваги.

Основна частина. Глобалізація світової економіки створює нове зовнішнє середовище діяльності підприємств, більш універсальне і незалежне від кордонів. Швидке поширення новітніх технологій значно скорочує життєвий цикл товарів, технологій, послуг, що, відповідно, вимагає від підприємств швидкої адаптації до нових умов, пошуку нових форм і шляхів збереження конкурентних переваг [3].

Сьогодні технологічна потужність окремого підприємства визначається насамперед через забезпеченість базовими технологічними можливостями: устаткуванням, навичками і кваліфікацією робітників; здатністю навчатися, відповідати технічним і якісним стандартам; а також пристосовуватися до змін у продуктивній і технологічній спеціалізації.

Технологічний рівень – один із основних внутрішніх чинників, що впливає на здатність підприємства займатися інноваціями, звертатися до зовнішніх джерел нововведень, і в кінцевому підсумку – конкурувати на ринку. Дослідження практики діяльності вітчизняних підприємств показують, що без такого мінімального внутрішнього технологічного потенціалу

підприємства не беруть участі у формуванні економіки знань: у них бракує кадрів, напрацьованих зв'язків, культури і технічних можливостей як для самостійного розвитку по інноваційному шляху, так і для взаємодії з традиційними джерелами інновацій.

На сьогодні для України першочерговим завданням є формування дієвої національної інноваційної системи, що зробить вітчизняні підприємства спроможними протистояти економічним, політичним та соціальним негараздам, а також використання глобалізаційних процесів і можливостей для доступу до найкращих надбань світової науки. Одним з інструментів національної інноваційної системи повинен стати трансфер технологій (ТТ), як передача систематизованих знань для випуску відповідної продукції, для застосування відповідного процесу чи надання відповідних послуг.

ТТ – це організований процес реалізації і/або залучення новітніх систематизованих знань, досвіду, інструментів та методів, розроблених однією стороною технологічної угоди іншої з метою їх комерціалізації/впровадження та підвищення рівня технологічного розвитку учасників [2].

На сучасному етапі розвитку системи менеджменту інноваційної діяльності ТТ стає метою менеджерів-керівників науково-дослідних організацій, що має включати ряд організаційних, інформаційних та поведінкових рішень, направлених на просування технологій від дослідницьких лабораторій до ринку економічно ефективним шляхом і вчасно (див. рисунок).

Рисунок. Організаційна структура відділу трансферу технологій [1]

Низький успіх у реалізації проектів по ТТ на підприємствах головним чином зумовлений трьома групами чинників: по-перше, недостатній розвиток інноваційних процесів на національному рівні; по-друге, непослідовність у проведенні та низька ефективність державної науково-технічної та інноваційної політики; по-третє, недосконалість вітчизняного законодавства щодо визначення та захисту прав інтелектуальної власності учасників інноваційного процесу. Одним із

можливих варіантів вирішення зазначених проблем є створення колективних дослідних організацій, венчурних фірм, проведення договірних наукових робіт, участь компаній в науково-дослідних проектах, фінансованих державою.

У сфері науки і наукового обслуговування 30% підприємств виробляють продукцію, яка у своїй основі містить новітні технологічні ідеї та розробки. Прикладом може бути діяльність спільних підприємств Національної академії наук України. На базі її науково-дослідних організацій засновано 30 спільних з іноземними фірмами підприємств. До них, зокрема, належить фірма «Річ», створена на базі Інституту проблем матеріалознавства та китайської Меньянської компанії з надтвердих матеріалів, фірма «ВАСП», яка об'єднала науковий потенціал Інституту матеріалознавства та фірми «Ашурст Технолоджи Корпорейшн» (США), спільне підприємство «Інтертурбіна-Патон», створене на базі Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона та фірми «Інтертурбіна-Холдінг» (Нідерланди), спільне українсько-бельгійське хімічне підприємство «Інтерхім», засноване в Одесі Фізико-хімічним інститутом НАН України і фірмою «Сотрамо Інтернейшл НВ» (Бельгія) тощо.

Отже, співробітництво з іноземними інвесторами в матеріальній сфері економіки, а також у науці і науковому обслуговуванні є фактором, який позитивно впливає на науково-технічний розвиток економіки, бо створює можливості для наближення виробництва до рівня розвинених країн світу [4].

Висновки. Таким чином, ТТ є визначальною складовою інноваційного потенціалу підприємства, а також його здатністю залучати ресурси для інноваційного розвитку, здійснювати передачу ресурсів та інноваційної продукції. А тому підвищувати інноваційний потенціал підприємства та розвивати інноваційну діяльність потрібно лише на засадах побудови ефективної системи передачі технологій. Для виходу на інший рівень розвитку національного ТТ необхідно формувати сприятливі умови для інноваційної діяльності бізнесу, заохочувати світових лідерів у галузі високих технологій до приходу в Україну, створювати інструменти ТТ, забезпечити наявність професійного менеджменту.

Бібліографічний список

1. Зінчук Т.О. Трансфер інноваційних технологій: сутність та значення у розвитку вітчизняної економіки / Т.О. Зінчук, К.М. Кашук // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки).– Мелітополь, 2012.– №2 (18).– Т4. – С.199-208.

2. Кам'янська О.В. Управління трансфером технологій на машинобудівних підприємствах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами

економічної діяльності)»/Кам'янська Ольга Вікторівна. – Київ, 2008.–21 с.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://disser.org.ua/file23962.html>.

3. Кузьмінська Н.Л. Трансфер технологій як форма просування інновацій в Україні / Н.Л. Кузьмінська // Наукові праці НУХТ. – 2009. – №31. – С.1-6.

4. Нагачевська ТВ. Сучасні тенденції міжнародного трансферу технологій та перспективи України / ТВ. Нагачевська // ЕКОНОМІКА». – 2009. – №7. – С.75-90.